

Borriana demana la declaració de Bé d'Interés Cultural del jaciment de Torre d'Onda

La declaració com a BIC permetria una major protecció, noves excavacions i el desenvolupament com a zona verda arqueològica

L'Ajuntament de Borriana treballa en la sol·licitud de declaració de **Bé d'Interés Cultural** del **jaciment de Torre d'Onda**, un dels més importants de la província de Castelló, que destaca per la gran riquesa dels materials ceràmics descoberts, molts dels quals són peces pràcticament completes, així com per la seua ubicació en la costa.

Es tracta d'un jaciment iber i romà que s'estendria des de la séquia del Rajolí fins al camí de la Serratella i des del carrer Girona fins a sobrepassar el carrer Berlús.

El regidor de Patrimoni, **Vicent Granel**, ha explicat la necessitat de protegir un jaciment amb la importància del de Torre d'Onda per a "poder treballar-hi amb total tranquil·litat i, sobretot, amb perspectiva de futur per a realitzar una excavació important".

A causa de la gran importància d'aquest jaciment, l'ajuntament, a través del **Museu Arqueològic Municipal**, prepara la documentació per a sol·licitar a la Generalitat Valenciana que el jaciment de Torre d'Onda i el seu entorn immediat siga considerat Bé d'Interès Cultural (BIC), figura legal que atorga la màxima protecció des del punt de vista urbanístic i patrimonial.

En l'actualitat, tota la zona compta amb **protecció arqueològica**, però aquesta nova figura legal de BIC permetrà donar la màxima protecció al jaciment, que avui es troba afectat per múltiples edificacions recents.

Així, dins dels futurs plans d'actuació es podria comptar amb la possibilitat de dedicar a zones verdes arqueològiques les escasses parcel·les dedicades actualment al cultiu, i impedir noves edificacions en aquests espais.

El poblat de Torre d'Onda

El **poblat marítim de Torre d'Onda** es coneix des de fa quasi 500 anys gràcies als escrits dels diversos cronistes, ja que el cita en 1564 Martí de Viciano i en 1611 Gaspar Escolano.

Ja a principis del segle passat, diversos historiadors com Carlos Sarthou, Manuel Peris Fuentes, Tomás Utrilla o Norberto Mesado donen notícia d'importants troballes en el jaciment.

La zona en què es troba enclavat és una franja de marjaleria que s'estén paral·lela al cordó litoral de graves i arena, anomenat el Serradal. Enmig de les marjals formades pels afloraments de les aigües subterrànies que el Serradal impedia desguassar a la mar, hi ha encara una zona en què la crosta calcària o pinyó es troba més superficial, que crea una espècie de plataforma elevada.

Aquest va ser el lloc on es va assentar un **antic poblat iber**. Els arrasaments del sòl i els anivellaments per a la plantació dels tarongers van escampar les restes arqueològiques, moltes de les quals van ser llançades a la mar o aprofitades per a la construcció dels marges i de les alqueries.

Excavacions

Des del **Museu Arqueològic** de Borriana, **Norberto Mesado** va realitzar diverses excavacions entre l'any 1968 i 1993. Amb aquestes dades l'historiador Ferran Arasa va formular una de les hipòtesis d'interpretació del jaciment amb dues fases o moments d'ocupació: una d'època romana republicana i una altra romana altoimperial.

A la primera correspondria un poblat marítim de certa extensió organitzat en dos o tres carrers paral·lels i amb habitacions de dimensions reduïdes com a embarcador per a la navegació de cabotatge, i també d'un lloc per a la reparació de vaixells. Va poder tractar-se, doncs, d'un poblat mariner, punt d'atracció per a la navegació de cabotatge i reparació de vaixells, i centre comercial per a la importació de productes itàlics, com ara el vi, i la seua distribució entre els poblats ibèrics i les incipients viles que anirien estenent-se per la Plana.

D'aquesta forma degué formar-se per les necessitats de l'**intens trànsit comercial** que caracteritza l'etapa republicana, potser en la segona meitat del segle II, i va aconseguir el seu auge ja en els inicis del segle I aC. Posteriorment, i a la vista de la documentació arqueològica, es creu probable l'existència d'una vila romana de certa importància en aquest lloc.

D'altra banda, la campanya realitzada a finals de 2007 pel Museu Arqueològic Municipal va aportar interessants resultats que d'alguna forma renoven i amplien els coneixements sobre la zona. Així, van aparèixer indicis d'una ocupació més antiga, potser de l'Edat de Ferro, amb ceràmica a mà o a torn lent en quantitat molt escassa, cimentacions de dos filades paral·leles de bolos i cudols possiblement orientades cap a sendes o camins, recobertes per una fina capa de graveta.

En tots els casos aquest nivell es troba totalment arrasat i afectat per reguers i fosses emplenades principalment de material ibèric que bàsicament es compon d'àmfores i xicotets atuells.

En l'actualitat, des del Museu Arqueològic es compta amb la **col·laboració de prestigioses entitats** dedicades a la investigació arqueològica, com ara la Universitat Jaume I, la Universitat Politècnica de València o el Servei d'Investigació Prehistòrica i Arqueològica de la Diputació de Castelló.